ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКТАНЫШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ УРАЗАЙ АВЫЛ
ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

423750, Уразай авылы,
Үзәк ур.,4 нче йорт.
Тел/факс 3-44-62
e-mail : Uraz.Akt@tatar.ru

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
СОВЕТ УРАЗАЕВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АКТАНЫШСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

423750, д. Уразаево,
ул.Центральная, дом 4.
Тел/факс 3-44-62.
e-mail : Uraz.Akt@tatar.ru

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

От 27.07.2020г. **№ 18**

Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Уразай авыл җирлеге Советы Регламенты турында

"Уразай авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге Уставының 33 статьясындагы 1 өлеше нигезендә Татарстан Республикасы Уразай авыл җирлеге Советы

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Актаныш муниципаль районы Уразай авыл җирлеге Советы Регламентын (1нче кушымта) расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Уразай авыл җирлеге Башлыгы Шарипов Р.Р.

Татарстан Республикасы
Актаныш муниципаль районы
Уразай авыл җирлеге
Регламентын кабул итү
турында Уразай авыл җирлеге
Советы карарына
27 июль 2020 ел
1 нче кушымта

УРАЗАЙ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ РЕГЛАМЕНТЫ

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Регламентның эшчәнлек өлкәсе

1. Әлеге Регламент Уразай авыл җирлеге Советы (алга таба - җирлек Советы) эшчәнлеген оештыру мәсьәләләрен җайга сала, җирлек Советы сессияләрен чакыру, әзерләү һәм уздыру тәртибен, сессияләрдә карала торган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү тәртибен, даими комиссияләрне, җирлекнең башка органнарын, депутатларның хокукларын һәм бурычларын төзү тәртибен җайга сала, җирлек Советының һәм аның депутатларының үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибенә бәйле башка мәсьәләләрне җайга сала.

2. Әлеге Регламентны үтәү муниципаль берәмлек җирле үзидарә органнарының җирлек Советы депутатлары, органнары һәм вазыйфаи затлары өчен " Уразай авыл җирлеге", депутатларның мөрәҗәгатьләрен һәм сорауларын караучы җирлек Советы сессияләрендә катнашучы башка затлар өчен мәҗбүри.

II бүлек. ҖИРЛЕК СОВЕТЫ СЕССИЯСЕ, ЭШ ОРГАННАРЫ СЕССИЯСЕ

2 статья. Җирлек Советы сессиясе

1. Җирлек советы эшчәнлегенең төп формасы-җирлек советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә торган сессияләр. Әгәр анда сайланган депутатларның билгеләнгән санынннан кимендә 1/2 өлеше катнашса, сессия тулы хокуклы дип санала.

Теркәлү мәгълүматлары буенча сессиядә сайланган депутатларның билгеләнгән санынннан кимендә 1/2 өлеше катнашса, Уразай авыл җирлеге Башлыгы күрсәтмәсе белән сессия башка вакытка күчерелә, ләкин 3 көннән дә артык түгел.

3 статья. Җирлек Советы сессиясен чакыру

1. Җирлек советының чираттагы сессияләре Уразай авыл җирлеге Башлыгы тарафыннан чакырыла.

2. Чираттан тыш сессияләр Уразай авыл җирлеге Башлыгы инициативасы буенча чакырыла, депутатларның билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бер өлеше Уразай авыл җирлеге Советы депутатлары санынннан.

3. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы сессиянең датасы, вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш сессиянең көне - бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Карар проектлары һәм аларга кушып бирелә торган материаллар чираттагы сессия ачылышына 3 көннән дә соңга калмыйча яисә чираттан тыш сессия ачылышына кадәр бер тәүлек кала депутатларга бирелә.

5. Сессияләр арасындагы чорда җирлек советы эшчәнлеге даими комиссияләр, депутат берләшмәләре, фракцияләр, вакытлыча булдырылган комиссияләр (шул исәптән күчмә утырышлар), депутат көннәре һәм башка рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

4 статья. Җирлек Советы сессиясе эшендә хәбәрдарлык

1. Җирлек Советы сессияләре ачык булып тора. Депутатларның билгеләнгән санынннан күпчелеге карары буенча ябык сессияләр үткәрелергә мөмкин, аларда бары тик җирлек Советы чакырган затлар, шулай ук законнар нигезендә ябык сессияләрдә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

2. Сессия эшендә Актаныш муниципаль районы дәүләт хакимиятенең вәкиллекле органнары депутатлары, башкарма хакимият органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, җирлек Советы чакырган башка затлар катнаша ала.

3. Җирлек Советы сессиясендә иҗтимагый оешмалар, юридик затлар, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре, гражданнар (алга таба - җирлек Советы депутатлары булмаган затлар) катнаша ала.

4. Җирлек Советы депутатлары булмаган затлар өчен җирлек Советы сессияләрендә, даими комиссияләрдә махсус урыннар бирелә.

5 статья. Сессиянең эш тәртибе

1. Сессия Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт гимннары белән ачыла һәм ябыла.

2. Җирлек Советы сессияләре 10.00 сәгатьтә башлана. Җирлек Советы сессиясе башланганның башка вакыты җирлек Советы сессиясен чакыру турында карар кабул иткәндә җирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнергә мөмкин. Сессияне үткәрү вакытын озайту сессиядә рәислек итүче тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан кабул ителә.

3. Җирлек Советы карары буенча сессия эшендә сессиядә карала торган мәсьәләләр буенча документлар, материаллар һәм мәгълүмат әзерләү өчен кирәкле срокка тәнәфес игълан ителергә мөмкин.

4. Сессиягә килгән депутатларны теркәү сессия ачылышына бер сәгать кала башлана, ә җирлек советы сессиясе ачылганнан соң әлеге функцияләрне сессия секретариаты башкара.

6 статья. Сессиядә рәислек итүче

. Җирлек Советы сессиясен җирлек Башлыгы ача һәм алып бара, ә ул булмаганда - аның урынбасары.

2. Сайлаулардан соң авыл җирлеге Советының беренче сессиясен, яңа башлык сайланганчы, җирлек Советының өлкән депутаты ача һәм алып бара.

3. Сессиядә рәислек итүче:

- сессияне ача һәм яба;

- сессия эше өчен кворум булуны билгели һәм аның үтәлешен күзәтә;

- сессиянең эш тәртибенең әлеге Регламентка яисә җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән сессияне үткәрү тәртибенә туры килүен тәэмин итә;

- докладчыларга, өстәмә докладчыларга һәм чыгыш ясаучыларга сүз бирә;

- язмача сораулар, гаризалар, белешмәләр игълан итә;

- депутатларга телдән сораулар, сораулар һәм белешмәләр, сессияне алып бару буенча искәрмәләр, тәкъдимнәр, карар проектлары буенча төзәтмәләр, тавыш бирү мотивлары буенча чыгышлар өчен сүз бирә;

- карарлар кабул итүне таләп итә торган мәсьәләләр буенча депутатлар тавыш бирүне үткәрә һәм аның нәтиҗәләрен игълан итә;

- сессия эшен тәэмин итүгә, даими комиссияләргә, депутатларга, җирлек Советы аппаратына бәйле йөкләмәләр бирә;

- җирлек Советы сессиясе беркетмәсенә кул куя;

- әлеге регламент нигезендә сессияне үткәрү процедурасына бәйле башка функцияләрне гамәлгә ашыра.

7 статья. Сессия секретариаты, хисап, редакция комиссиясе

1. Әлеге Регламент нигезләмәләрен үтәүне тәэмин итү максатларында сессияне үткәрү тәртибенә кагылышлы өлешендә җирлек Советы тарафыннан билгеләнгән санда секретариат сайлана.

Секретариат чыгышлар өчен язу алып бара, депутат запросларын һәм мөрәҗәгатьләрен, сорауларын, белешмәләрен, хәбәрләрен, гаризаларын, тәкъдимнәрен һәм башка материалларны, шулай ук гражданнардан килгән материалларны терки.

2. Карала торган мәсьәлә буенча депутатларның мөрәҗәгатьләрен һәм фикерләрен исәпкә алу һәм сессиядә карар проектының ахыргы текстын эшләү өчен 3тән 5 депутатка кадәр редакция комиссиясе сайланырга мөмкин.

3. Җирлек Советы сессиясендә карарлар кабул иткәндә тавыш бирү нәтиҗәләрен билгеләү өчен 3 депутаттан торган хисап комиссиясе сайлана.

III бүлек. КӨН ТӘРТИБЕН ФОРМАЛАШТЫРУ МӘСЬӘЛӘЛӘРЕН КАРАУГА ӘЗЕРЛӘҮ

8 статья. Көн тәртибенә сораулар кертү

1. Авыл җирлеге Советы сессиясенең көн тәртибенә сораулар җирлек Башлыгы, даими комиссияләр, депутатлар, Башкарма комитет җитәкчесе, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе рәисе, прокурор тарафыннан кертелә.

2. Җирлек Советы сессиясендәге мәсьәләләрне, карар проектларын карау турындагы тәкъдимнәр белән шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә гражданнарның инициатив төркеме мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

Хокукый иҗади инициативаны гамәлгә ашыру субъектлары һәм тәртибе кануннар, муниципаль берәмлек Уставы " Уразай авыл җирлеге (алга таба - җирлек Уставы) һәм җирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

3. Авыл җирлеге Советы сессиясендәге мәсьәләләрне карау буенча тәкъдимнәр җирлек Башлыгына сессияләр арасындагы чорда кертелә.

9 статья. Көн тәртибен раслау

1. Көн тәртибе проекты сессиядә катнашучы депутатлар санынннан күпчелек тавыш белән нигез итеп кабул ителә.

2. Сорауларны алмаштыру, аларның формулировкаларын төгәлләштерү, өстәмә мәсьәләләр турында тәкъдимнәр, шулай ук көн тәртибеннән мәсьәләләрне төшереп калдыру турында тәкъдимнәр 1 өлештә күрсәтелгән затлар тарафыннан кертелә.

3. Тәкъдимнәр буенча фикер алышканнан соң, көн тәртибе депутатлар санынннан күпчелек тавыш белән раслана.

10 статья. Мәсьәләләрне карауга әзерләү

1. Карар проектлары һәм кушып бирелә торган документлар сессияне үткәрү датасына кадәр 15 көннән дә соңга калмыйча, көн тәртибенә тиешле мәсьәләне керткән затлар тарафыннан җирлек Советына тапшырыла.

2. Җирлек Советы каравына кертелә торган карар проектлары, кагыйдә буларак, тиешле даими комиссия утырышында алдан каралырга тиеш.

3. Муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарларның проектлары " Уразай авыл җирлеге" (алга таба - җирлек бюджеты), аның үтәлеше турындагы отчетлар даими комиссияләр утырышларында һичшиксез алдан каралырга тиеш.

Җирлек бюджеты, аның үтәлеше турындагы хисап проектлары муниципаль берәмлектә бюджет процессы турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә кертелә һәм карала " Уразай авыл җирлеге"

Муниципаль финанс тикшерүе предметы булган мәсьәләләр буенча карар проектлары, төзелгән килешү нигезендә, Актаныш муниципаль районы контроль-хисап палатасы тарафыннан мәҗбүри рәвештә каралырга тиеш.

11 статья. Җирлек Советы сессиясендә карау өчен карар проектларын кертү

1. Карар проекты 1, 2 өлешләрендә күрсәтелгән затлар тарафыннан кертелә.

2. Карар проектларына түбәндәге материаллар теркәлә:

- аңлатма язуы;

- белешмә материаллар (кертелә торган мәсьәлә буенча мәгълүмат, иллюстратив материал, схемалар, таблицалар һ. б.);

- финанс-икътисадый нигезләү (әлеге проектны тормышка ашыру матди чыгымнар таләп иткән очракта);

- Актаныш муниципаль районы контроль-хисап палатасы бәяләмәсе (әгәр карар проекты муниципаль финанс тикшерүе предметы булган мәсьәләләргә кагылса);

- чагыштырма таблица (җирлек Советы карарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кертелгән очракта);

- әлеге мәсьәлә буенча чыгыш ясаучылар һәм чакырылган докладчылар исемлеге;

- әлеге проект кабул ителүгә бәйле рәвештә кабул ителергә, үзгәртелергә, үз көчен югалткан дип танылырга яки туктатылырга тиешле муниципаль хокукый актлар исемлеге;

- проектны муниципаль берәмлекнең рәсми порталында (Aktanysh.tatar.ru) урнаштыру һәм, бәйсез экспертларның нәтиҗәләрен дә кертеп, коррупциягә каршы бәйсез экспертиза уздыру нәтиҗәләре турында мәгълүмат.

3. Башкарма комитет, контроль-хисап палатасы җитәкчеләре, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе рәисе тарафыннан кертелгән карар проектлары тиешле органда билгеләнгән тәртиптә килештерелергә тиеш. Озату материалларында башкаручының фамилиясе, исеме, атасының исеме, вазыйфасы һәм эш телефоны, шулай ук проектны эшләгән бүлекчә җитәкчесе булырга тиеш.

4. Бюджет чараларын бүлүгә, муниципаль милеккә идарә итүгә, җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның контроль, рөхсәт, теркәү, юрисдикцион вәкаләтләрен регламентлаштыра торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы норматив характердагы карарлар проектлары коррупциоген факторларны ачыклау предметына (коррупциягә каршы экспертиза) экспертиза узарга тиеш. Коррупциягә каршы экспертиза башка карарлар проектларына карата авыл җирлеге Башлыгы йөкләмәсе буенча үткәрелә.

5. Карар проектлары, кагыйдә буларак, тиешле мәсьәләләр кертелгән даими комиссия тарафыннан карала. Карау нәтиҗәләре буенча даими комиссия әлеге мәсьәләне җирлек Советы сессиясенә кертүнең максатка ярашлылыгы, шулай ук әлеге мәсьәләне сессиядә карауга әзерлеге турында бәяләмә бирә.

6. Сессиягә чыгарылган карар проектлары юридик хезмәт җитәкчесе һәм җирлек Башлыгы урынбасары тарафыннан визага кертелә.

12 статья. Хокукый һәм коррупциягә каршы экспертиза

1. Хокукый экспертиза юридик хезмәт тарафыннан үткәрелә. Карар проектын закон таләпләренә туры килә дип тану очрагында, проект юридик бүлек башлыгы тарафыннан визага кертелә. Югыйсә, материаллар эшләп бетерү өчен җибәрелә яки тәкъдим ителгән проектның закон таләпләренә туры килмәве турында юридик бүлек бәяләмәсе белән депутатларга өләшенә.

2. Коррупциягә каршы экспертиза аны законнар белән билгеләнгән тәртиптә үткәрүгә вәкаләтле затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Норматив характердагы карарлар проектларына карата законнарда билгеләнгән тәртиптә коррупциягә каршы бәйсез экспертиза үткәрелә.

Коррупциягә каршы бәйсез экспертиза үткәрү максатларында әлеге карар проектлары муниципаль берәмлекнең рәсми порталында урнаштырыла (Aktanysh.tatar.ru) бәйсез экспертларның бәяләмәләрен кабул итү башлану һәм тәмамлау датасын күрсәтеп, аны җирлек Советына карауга керткәнче биш көннән дә соңга калмыйча.

Әлеге бәяләмәләр законлылык, хокук тәртибе, хәбәрдарлык һәм депутат этикасы мәсьәләләре буенча даими комиссия тарафыннан кабул ителгән көннән алып 30 көннән дә артмаган вакыт эчендә каралырга тиеш һәм тәкъдим итү характерына ия. Коррупциягә каршы бәйсез экспертиза үткәргән гражданга яисә

оешмага, бәяләмәдә ачыкланган коррупциоген факторларны бетерү ысулы турында тәкъдим булмаган очраклардан тыш, мотивлаштырылган җавап җибәрелә.

Бәяләмәләрне карау нәтиҗәләре буенча карар проекты эшләп бетерелергә мөмкин.

IV бүлек. КӨН ТӘРТИБЕНДӘГЕ МӘСЬӘЛӘЛӘР БУЕНЧА ФИКЕР АЛЫШУ

13 статья. Сораулар буенча фикер алышу процедурасы

1. Авыл җирлеге Советы сессиясендә бу мәсьәлә буенча фикер алышу процедурасы үз эченә ала:

- докладчы чыгышы;

- өстәмә докладчының чыгышы (кирәк булганда);

- депутатларның сораулары һәм аларга җаваплар;

- фикер алышуларда чыгыш ясау;

- докладчының йомгаклау сүзе (кирәк булганда);

- документны кабул итү өчен тавыш бирү "нигез өчен";

- кергән төзәтмәләрне редакция комиссиясе тарафыннан игълан итү;

- төзәтмәләр авторларының чыгышы (кирәк булганда);

- төзәтмәләр буенча тавыш бирү (кирәк булганда);

- тавыш бирү "тулаем".

14 статья. Сүз бирү

1. Мәсьәлә буенча доклад белән, кагыйдә буларак, әлеге мәсьәләне сессиягә караган зат, яки тиешле мәсьәлә буенча карар проектына озату материалларында докладчы сыйфатында күрсәтелгән зат чыгыш ясый.

2. Әлеге мәсьәлә буенча өстәмә доклад белән әлеге мәсьәләне караган даими комиссия рәисе, яки комиссия кушуы буенча аның составына керүче депутатларның берсе чыгыш ясый.

3. Карала торган мәсьәлә буенча фикер алышуларда чыгыш ясау өчен сүз бирү турындагы мөрәҗәгатьләр сессиядә рәислек итүче исеменә (кагыйдә буларак, язма рәвештә) тапшырыла.

4. Сессиядә рәислек итүче фикер алышуларда чыгыш ясау өчен сүз бирә.

5. Процедура һәм тавыш бирү мотивлары буенча сүз, шулай ук сорауларга җаваплар өчен чираттан тыш һәм тавыш бирүгә кадәр бирелергә мөмкин.

6. Фикер алышулар туктатылганнан соң, рәислек итүче сүзне редакция комиссиясе вәкиленә бирә.

7. Җирлек Башлыгы, аның урынбасары, Башкарма комитет җитәкчесе теләсә кайсы вакытта чыгыш ясау өчен сүз алырга хокуклы.

8. Сессиядә рәислек итүче, әгәр депутатларның күпчелек тавышы белән башка карар кабул ителмәсә, депутат булмаган затларга сүз бирергә мөмкин.

15 статья. Чыгышлар өчен вакыт

1. Докладлар, өстәмә докладлар һәм йомгаклау сүзләре өчен вакыт рәислек итүче тарафыннан докладчылар һәм өстәмә докладчылар белән килешү буенча билгеләнә, әмма доклад өчен 30 минут һәм өстәмә доклад өчен 15 минут.

2. Көн тәртибендәге мәсьәләләрне карaганда, җирлек бюджетыннан, аларның үтәлеше турындагы хисаплардан тыш, җирлек советы, мәсьәләнең асылы буенча кыскача мәгълүмат белән һәм бирелгән сорауларга җаваплар белән чикләнеп, докладны тыңламаска карар кабул итәргә мөмкин.

3. Башка очракларда бирелә:

фикер алышуларда чыгыш ясау өчен-7 минутка кадәр,

кабат чыгыш ясау өчен-3 минутка кадәр,

процедура буенча-3 минутка кадәр,

тавыш бирү мотивлары буенча-3 минутка кадәр,

депутатлар булмаган затларга-сессия карары буенча 3 минутка кадәр.

4. Кирәкле очракларда рәислек итүче сессиядә катнашучы депутатларның күпчелеге ризалыгы белән чыгыш ясау вакытын озайтырга мөмкин.

16 статья. Фикер алышуларны туктату

1. Фикер алышуларны туктату турындагы мәсьәлә рәислек итүче чыгыш ясау өчен язылган һәм чыгыш ясаган депутатлар санын игълан иткәннән соң хәл ителә.

2. Фикер алышуларны туктату турындагы мәсьәләне хәл иткәннән соң, билгеләнгән саннан кимендә өчтән бер өлеше булган депутатлар төркеме әлеге депутат төркеме вәкиленә сүз бирүне сораса, рәислек итүче аңа чыгыш ясау өчен вакыт бирә.

17 статья. Җирлек Советы сессиясендә чыгышларның тәртибе һәм этикасы

1. Чыгышлар трибунадан яисә микрофоннардан рәислек итүче ризалыгы белән Татарстан Республикасы дәүләт телләренең берсендә башкарыла.

2. Җирлек Советы депутаты бер үк мәсьәлә буенча ике тапкыр чыгыш ясарга мөмкин. Башка зат файдасына чыгыш ясау хокукын тапшыру рөхсәт ителми.

3. Докладчыларга сораулар депутатлар тарафыннан телдән бирелергә яки секретариат аша язма рәвештә җибәрелергә мөмкин.

4. Сессиядә чыгыш ясаучы үз чыгышында депутатларның һәм башка затларның намусына һәм абруена кагылышлы тупас һәм әдәпсез сүзләр кулланмаска, кемгә дә булса адреска нигезсез гаепләргә юл куймаска, белә торып ялган мәгълүмат кулланырга, законсыз көч куллануга өндәргә тиеш түгел. Бу очракта рәислек итүче мондый сүзләргә һәм чакыруларга юл куймау турында кисәтү ясарга хокуклы. Икенче кисәтү ясаганнан соң, чыгыш ясаучы сүзләрдән, шулай ук фикер алышына торган мәсьәлә буенча кабат чыгыш ясау хокукыннан мәхрүм ителә.

5. Сессиядә чыгыш ясаучы фикер алышу темасын сакларга һәм чыгыш ясауның

вакытлы регламентын үтәргә тиеш. Чыгыш ясаучы темадан кире кагылса яки чыгыш ясау өчен бирелгән вакыттан артып китсә, рәислек итүче аңа кисәтү ясарга хокуклы.

6.Әгәр чыгыш ясаучы чыгыш ясау өчен үзенә бирелгән вакытны арттырса яки фикер алышкан мәсьәлә буенча чыгыш ясамаса, рәислек бер кисәтүдән соң аның сүзләрен юкка чыгара.

7. Җирлек Советы депутатлары булмаган затлар, сессияне алып бару тәртибен тупас бозу очрагында, рәислек итүченең телдән күрсәтмәсе буенча сессияне үткәрү залыннан чыгарылырга мөмкин.

18 статья. Сорауларны карауны күчерү

1. Җирлек Советы карары буенча сессиянең көн тәртибендәге мәсьәләләрне карау даими комиссияләр утырышына күчерелергә мөмкин. Даими комиссияләр тарафыннан эшләнгән нәтиҗәләр, рекомендацияләр һәм тәкъдимнәр сессиянең яңарышы турында җирлек Советы тарафыннан хәбәр ителә.

2. Җирлек Советы карары буенча бу мәсьәлә якындагы сессияләрнең берсенә күчерелергә мөмкин.

V бүлек. ТАВЫШ БИРҮ ҺӘМ КАРАРЛАР КАБУЛ ИТҮ

19 статья. Тавыш бирү төрләре

1. Әгәр законнарда, җирлек Уставы, муниципаль хокукый актларда башкача билгеләнмәгән булса, карарлар ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

2. Яшерен тавыш бирүне үткәрү зарурлыгы турындагы карар сессиядә катнашучы депутатлар саныннан 1/2 дән артык тавыш бирсә кабул ителә.

3. Исемле тавыш бирүне үткәрү зарурлыгы турындагы карар сессиядә катнашучы депутатлар саныннан 1/2 дән артык тавыш бирсә кабул ителә.

20 статья. Ачык тавыш бирү

1. Ачык тавыш бирү үткәрелгәндә сессиядә рәислек итүче карар кабул итү өчен күпме тавыш кирәк булуын искәртә.

2. Ачык тавыш бирү нәтиҗәләре рәислек итүче, секретариат яки хисап комиссиясе тарафыннан исәпләнә.

21 статья. Яшерен тавыш бирү

1. Яшерен тавыш бирүне үткәрү һәм аның нәтиҗәләрен билгеләү өчен җирлек Советы депутатлар арасыннан ачык тавыш бирү юлы белән хисап комиссиясен сайлый. Хисап комиссиясенә кандидатлары сайланучы органнар составына яисә вазыйфаи зат вазыйфасына күрсәтелгән депутатлар керә алмый. Хисап комиссиясе үз составыннан комиссия рәисен һәм секретарен сайлый. Яшерен тавыш бирү нәтиҗәләрен билгеләү функцияләре сессия эше башында сайланган хисап комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

2. Яшерен тавыш бирү өчен бюллетеньнәр хисап комиссиясе контролендә, ул билгеләгән форма буенча һәм билгеле күләмдә әзерләнә.

3. Тавыш бирү вакыты һәм урыны, аны уздыру тәртибе әлеге регламент нигезендә хисап комиссиясе тарафыннан билгеләнә һәм хисап комиссиясе рәисе тарафыннан игълан ителә.

4. Һәр депутатка җирлек Советы тарафыннан карала торган бер мәсьәлә буенча бер бюллетень бирелә. Яшерен тавыш бирү өчен бюллетеньнәр депутатларга депутат таныклыгын күрсәтү буенча депутатлар исемлеге нигезендә

хисап комиссиясе әгъзалары тарафыннан бирелә.

5. Бюллетеньнәрне тутыру хисап комиссиясе билгеләгән тәртиптә яшерен тавыш бирү кабинасында башкарыла. Билгеләнмәгән формадагы бюллетеньнәр, тавыш биргән депутатның ихтыяр белдерүен дөрес итеп билгеләргә мөмкинлек бирми торган бюллетеньнәр, ә вазыйфаи затларны сайлаганда - вазыйфага ике һәм аннан күбрәк кандидатура калдырылган яки теркәлгән бюллетеньнәр, тавыш бирү нәтиҗәләренә кагылмаган нинди дә булса язмалар дөрес түгел дип санала. Бюллетеньгә кертелгән фамилияләр тавышларны санаганда исәпкә алынмый.

6. Яшерен тавыш бирү нәтиҗәләре турында хисап комиссиясе беркетмә төзи, аңа хисап комиссиясенең барлык әгъзалары имза сала.

7. Хисап комиссиясе доклады буенча җирлек Советы яшерен тавыш бирү нәтиҗәләре турында карар кабул итә.

22 статья. Исемле тавыш бирү

1. Исемле тавыш бирүне үткәрү турындагы тәкъдим белән депутатларның билгеләнгән санының кимендә 1/2 сандагы депутатлар төркеме мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Исемле тавыш бирү исемле тавыш бирү бланкларын кулланып үткәрелә. Исемле тавыш бирү җирлек Советы карары буенча сессия эшендә катнашучы депутатларны сораштыру юлы белән үткәрелергә мөмкин.

3. Исемле тавыш бирү җирлек Советы органнарының, башка органнарның һәм вазыйфаи затларны сайлау (билгеләү) турындагы мәсьәлә буенча үткәрелергә тиеш түгел, аларны сайлау (билгеләү) җирлек Советы карамагына кертелгән.

4. Исемле тавыш бирү бланкы депутат тарафыннан тутырыла һәм бланк номеры, депутатның фамилиясе һәм инициаллары, тәкъдим формулировкасы, тавыш бирү нәтиҗәсе ("риза" яки "каршы"), депутат имзасы, тавыш бирү датасын үз эченә ала.

5. Тавыш бирү өчен тәкъдим формулировкасы законлы, бертөсле кабул ителә торган һәм кире кагуны яки тыюны үз эченә алмый торган булырга тиеш. Формулировка тәкъдим (документ проекты) авторы яки утырышта рәислек итүче диктовкасына бланкка языла

6. Бланкларда "риза", "каршы" сүзләре булырга тиеш. Тавыш бирүче ике сүзне дә калдырган яки юкка чыгарган бланк, тавышларны санаганда, гамәлдә түгел дип санала һәм исәпкә алынмый. Бланкта тавыш бирү нәтиҗәләрен төзәтү рөхсәт ителми.

7. Исемле тавыш бирү бланкларын хисап комиссиясе тарафыннан кабул итү җирлек советы билгеләгән вакытка кадәр башкарыла.

8. Исемле тавыш бирү нәтиҗәләре тавыш бирү көнендә игълан ителә. Исемле тавыш бирү нәтиҗәләре игълан ителгәннән соң массакүләм мәгълүмат чараларында җирлек Советы карары буенча басылырга мөмкин.

9. Тутырылган бланклар авыл җирлеге Советы аппаратында исемле тавыш бирү нәтиҗәләре басылып чыкканнан соң өч ай дәвамында саклана. Саклау срогы чыккач, исемле тавыш бирү бланклары билгеләнгән тәртиптә юкка чыгарылырга

тиеш.

22[1] статья. Сораштыру юлы белән тавыш бирү

1. Аерым очракларда, район Советы карарлары, район Советы депутатларын сораштыру юлы белән кабул ителергә мөмкин. Сораштыру юлы белән район Советының норматив хокукый характердагы карарлары, шулай ук район Советы утырышын чакыру, мәсьәләне район Советы утырышының көн тәртибенә кертү турында карарлар кабул ителә алмый.

2. Район Советы депутатларыннан сораштыру, район Советы рәисенең язма йөкләмәсе буенча, район Советы аппаратының оештыру бүлеге тарафыннан район Советы депутатларының шәхси имзаларын җыю юлы белән башкарыла. Сорау алу кәгазенең бердәм формасы район Советы рәисе тарафыннан раслана.

3. Сораштыру үткәрү һәм аны карауга кертелгән сораштыру юлы белән карар проекты турында район Советының һәр депутаты хәбәр ителергә тиеш. Анда район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән икесе катнашса, сораштыру үткәрелгән дип санала.

4. Сорау алу юлы белән кабул ителгән һәм район Советы рәисе кул куйган карар һәм сораштыру кәгазе район Советының киләсе утырышы беркетмәсенә теркәлә. Район Советы утырышында рәислек итүче, шул ук утырышта район Советы депутатларына район Советының сораштыру юлы белән кабул ителгән карары һәм сораштыру нәтиҗәләре турында хәбәр итә. Мәгълүмат беркетмә язылышының нәрсә турында башкарылуын игътибарга ала.

23 статья. Җирлек Советы карарлары кабул итү

1. Әгәр закон, җирлек Уставы, әлеге Регламентта башкасы каралмаган булса, җирлек Советы карарлары кабул ителгән дип санала.

2. Процедура мәсьәләләре буенча карарлар депутатлар санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Процедура мәсьәләләренә карый:

- көн тәртибенә өстәмәләр һәм үзгәрешләр кертү;

- сессиянең эш тәртибендә үзгәрешләр;

- чыгыш ясау өчен сүз бирү;

- чыгыш ясау өчен өстәмә вакыт бирү;

- карала торган мәсьәлә буенча фикер алышуларны туктату;

- тавыш бирү ысулы, җирлек Советы сессиясен алып бару тәртибе буенча тәкъдимнәр;

- авыл җирлеге Советының икенче сессиясенә күчерү;

- сессия эшендә тәнәфес игълан итү;

- җирлек Советы сессиясен үткәрү тәртибе буенча башка мәсьәләләр.

4. Җирлек Уставын кабул итү, җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, җирлек советының үз-үзен таркату турындагы карар депутатларның билгеләнгән санынннан 2/3 тавыш белән кабул ителә.

24 статья. Җирлек советының үз-үзен таркату турында карарлар кабул итү

тәртибе

1. Җирлек советының үз-үзен таркату турындагы карар җирлек Башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә яртысыннан да ким булмаган күләмдә, язма рәвештә рәсмиләштерелгән һәм әлеге инициативаны тәкъдим иткән барлык депутатлар тарафыннан имзаланган булырга мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

- җирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

- бюджет кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;

- җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативаны карау чорында яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Авыл җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы инициативасында үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен нигезли торган башка материаллар кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасыннан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен җирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Авыл җирлеге Советы яки авыл җирлеге Башлыгы карары белән җирлек советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык алдында тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Авыл җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дәвамлылыгы җирлек Советы депутатлары һәм җирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турында (үз-үзен таркату турындагы инициативаны кире кагу турында) карар үз-үзен таркату турындагы инициатива тәкъдим ителгән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек советының үз-үзен таркату турындагы карары яшерен тавыш бирү юлы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан 2/3 тавыш белән кабул ителә.

7. Җирлек Советы үз-үзен таркату турында тәкъдимне кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да соңга калмыйча күрсәтелергә мөмкин.

25 статья. Җирлек Советы карарларының үз көченә керүе һәм басылып чыгуы

1. Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән карарлар җирлек Башлыгына кул кую һәм бастырып чыгару өчен җибәрелә.

2. Җирлек Советы карарлары, әгәр законнарда, җирлек Уставында, әлеге Регламентта, карарда башкасы каралмаган булса, җирлек Башлыгы кул куйган көннән үз көченә керә.

3. Процедура мәсьәләләре буенча карарлар кабул ителгән вакыттан үз көченә керә.

4. Җирлек Советының салымнар һәм җыемнар турындагы хокукый актлары үз көченә керә.

5. Җирлек бюджеты турындагы карарлар үз көченә керә.

Җирлек бюджеты турында, аның үтәлеше турында, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында, җирлек Советы Регламенты, җирлек Советы, җирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, муниципаль хокукый актлардан яки аларның федераль закон белән чикләнгән аерым нигезләмәләреннән тыш, рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

6. Җирлек Советының җирлекнең Уставын кабул итү яки җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары җирлек Уставында билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

7. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылышлы карарлар рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

8. Муниципаль сайлауларны, җирле референдумны билгеләү, җирлек Советы депутатын чакыртып алу, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору, чикләрне үзгәртү мәсьәләсе буенча тавыш бирү турындагы норматив хокукый актлар да мәҗбүри рәвештә басылып чыгарга тиеш." Уразай авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү турында " Уразай авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге һәм аның урынбасары закон нигезендә башка актлар.

9. Җирлек Советы карарларын рәсми рәвештә бастырып чыгару, аларның текстларын МБ " Уразай авыл җирлеге территориясендә рәсми мәгълүмат стендларында халыкка җиткерү, шулай ук Актаныш муниципаль районының рәсми порталында урнаштыру санала.

10. Җирлек Советы карарлары "Актаныш таңнары" газеталарында һәм башка массакүләм мәгълүмат чараларында басылып чыгарга мөмкин.

11. Җирлек Советы карарлары муниципаль хокукый актларның бердәм реестрына кертелергә тиеш.

26 статья. Җирлек Советы карарларын гамәлдән чыгару, туктатып тору

1. Җирлек Советы карарлары гамәлдән чыгарылырга яки аларның гамәлдә булуы җирлек Советы тарафыннан, шулай ук суд тәртибендә туктатылырга мөмкин.

VI бүлек. СЕССИЯ БЕРКЕТМӘСЕ, СЕССИЯДӘ ӘЙТЕЛГӘН ТӘКЪДИМНӘР ҺӘМ ИСКӘРМӘЛӘР

27 статья. Сессия беркетмәсе

1. Җирлек Советы сессиясендә сессиянең протоколы һәм фонограммасы алып барыла.

2. Сессия беркетмәсендә түбәндәге мәгълүматлар күрсәтелә:

- җирлек советы исеме, сессиянең тәртип номеры (чакырылыш чикләрендә), сессияне үткәрү датасы, вакыты һәм урыны;

- җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саны, утырышта катнашучылар

һәм булмаган депутатлар саны, шулай ук сессиядә депутатлар булмаган затлар саны;

- сессиянең эшче органнарына сайланган депутатларның фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм вазыйфасы;

- сессиянең көн тәртибе, һәр мәсьәлә буенча докладчының фамилиясе һәм өстәмә докладчы вазыйфасы;

- фикер алышуларда чыгыш ясаган депутатларның фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм вазыйфасы, шулай ук докладчыларга һәм өстәмә докладчыларга запрос керткән яисә язмача яки телдән) сораулар биргән депутатларның фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм вазыйфасы;

- аларны кабул итү яисә каршы алу өчен бирелгән тавышларның санын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар исемлеге.

3. Сессия беркетмәсенә кушымта итеп бирелә:

- кабул ителгән карарлар;

- сессиядә катнашмаган депутатлар исемлеге, сәбәпләрен күрсәтеп;

- чакырылганнар исемлеге;

- сессиядә рәислек итүчегә тапшырылган язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр.

4. Процедура мәсьәләләре буенча карарлар шулай ук сессия беркетмәсе текстында чагылдырыла.

28 статья. Сессия беркетмәсен рәсмиләштерү һәм саклау

1. Сессия беркетмәсе 10 көн эчендә рәсмиләштерелә. Сессия беркетмәсенең имзаланган нөсхәсе биш ел дәвамында җирлек Советы аппаратында саклана һәм билгеләнгән вакыт узганнан соң муниципаль архивка даими саклауга тапшырыла.

2. Сессия беркетмәсенең күчермәсе депутатларга аларның таләбе буенча танышу өчен бирелә.

VII бүлек. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ, ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ УРЫНБАСАРЫ

29 статья. Җирлек Советы органнарын сайлау

1. Җирлек башлыгы яңа сайланган җирлек советының беренче сессиясендә җирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен яисә ачык тавыш бирү юлы белән җирлек Советы вәкаләтләре вакытына сайлана. Җирлек Башлыгын сайлау җирлек Советы депутатлары тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан, шул исәптән гражданнар, иҗтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Авыл җирлеге Башлыгы сайланганнан соң җирлек Советы рәисе вәкаләтләрен үтәүгә керешә.

3. Җирлек башлыгы урынбасарын, даими комиссияләрне сайлау, аларның шәхси составын сайлау, даими комиссияләр рәисләрен раслау җирлек Советы тарафыннан сессиядә башкарыла.

30 статья. Җирлек Башлыгы

1. Җирлек башлыгы җирлек Уставы һәм әлеге регламент нигезендә җирлек Советы эшчәнлеген оештыра.

2. Җирлек башлыгының үз вәкаләтләре җирлек Уставы белән билгеләнә.

Авыл җирлеге башлыгы җирлек Советының эшчәнлеген оештыру өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләргә ия:

1) җирлек халкы, дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, территориаль иҗтимагый үзидарә, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар һәм иҗтимагый берләшмәләр, муниципаль берәмлекләр, халыкара оешмалар һәм муниципальара хезмәттәшлек оешмалары, башка юридик һәм физик затлар белән мөнәсәбәтләрдә җирлек советын тәкъдим итә;

2) җирлек Советы сессияләрен әзерләү, җирлек советының хокукый актларында каралган чаралар үткәрү эшен оештыра;

3) даими һәм вакытлы комиссияләр, җирлек Советының башка эш органнары, шулай ук җирлек Советы аппараты эшчәнлеген оештыра;

4) җирлек Советы, җирлек Советы аппараты эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара;

5) җирлек Советы сессияләрендә рәислек итә;

6) җирлек Советы аппараты эшенә җитәкчелек итә, аның структурасын һәм штат расписаниесен раслый, аппарат хезмәткәрләрен билгели һәм вазыйфадан азат итә, аппарат хезмәткәрләренә кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

7) Җирлек советы исеменнән судларда, дәүләт органнарында, иҗтимагый һәм халыкара оешмаларда, хуҗалык эшчәнлеген гамәлгә ашыру, шартнамәләр төзү хокукына җирлек Советы исеменнән ышанычнамәләр бирә;

8) законнар, җирлек Уставы, җирлек советының хокукый актлары белән үзенә йөкләнгән башка хокукларны һәм бурычларны гамәлгә ашыра.

3. Җирлек башлыгы үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

31 статья. Җирлек Башлыгы урынбасары

1. Җирлек башлыгы тәкъдиме белән җирлек Советы тарафыннан депутатлар арасыннан җирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, җирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Җирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары үз вәкаләтләре булмаган яки вакытыннан алда туктатылган очракта җирлек башлыгы вазифаларын башкара

5. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары, җирлек Башлыгы инициативасы белән яисә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителә торган авыл җирлеге Советы карары буенча да вазыйфадан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

32 статья. Җирлек Советының даими комиссияләре

1. Җирлек Советы каравына кертелә торган мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен җирлек Советы компетенциясендә булган мәсьәләләр буенча даими комиссияләр төзелә.

2. Даими комиссияләр җирлек Советы вәкаләтләре вакытына төзелә. Даими комиссияләрнең саны һәм исеме җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Депутат икедән артык даими комиссия составына керә алмый.

4. Даими комиссияләрне сайлаганда, әгәр җирлек Советы тарафыннан башка карар кабул ителмәсә, тавыш бирү тулаем состав буенча үткәрелә. Даими комиссияләр составына җирлек Башлыгы, аның урынбасары сайлана алмый.

5. Даими комиссияләр үз составыннан рәисне, комиссия секретарен, ә кирәк очракта даими комиссия рәисе урынбасарын ачык тавыш бирү юлы белән сайлыйлар. Даими комиссияләр рәисләре җирлек Советы тарафыннан раслана.

6. Аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча даими комиссия хокуклы:

- җирлек Советы карары проекты буенча бәяләмә бирергә;

-җирлек Советы каравына җирлек Башлыгының аерым компетенциясенә керә торган кандидатуралардан тыш, җирлек Советы тарафыннан билгеләнә яисә сайлана торган вазыйфага кандидатура тәкъдим итәргә;

- җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларының хисапларын тыңлау;

- җирлек Советының чираттан тыш сессиясен чакыру турында тәкъдимнәр кертергә;

- җирлек советы компетенциясе кысаларында башка вәкаләтләрне җирлек Советы кушуы буенча гамәлгә ашырырга.

7. Җирлек советының даими комиссиясе рәисе:

- комиссия эшчәнлеген оештыруны гамәлгә ашыра;

- комиссия утырышларын алып бара;

- җирлек Советының башка комиссияләре, җирлек Башлыгы, Башкарма комитет, җирлек территориясендә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, массакүләм мәгълүмат чаралары белән үзара бәйләнештә комиссияне тәкъдим итә;

- комиссия карарларына кул куя;

- җирлек Советы сессияләрендә комиссия тарафыннан кабул ителгән карарлар, аның нәтиҗәләре һәм тәкъдимнәре турында хәбәр итә.

8. Даими комиссияләр утырышы графигы җирлек Башлыгының хокукый актында билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә җирлек башлыгы урынбасары тарафыннан раслана.

9. Җирлек советының даими комиссиясе утырышы, әгәр анда комиссия составының кимендә 1/2 се катнашса, тулы хокуклы була.

Комиссия карары комиссия әгъзаларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә. Берничә даими комиссиянең уртак утырышларын уздырганда карар һәр комиссия әгъзаларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

10. Даими комиссия утырышлары, кагыйдә буларак, даими комиссия карары белән башкача билгеләнмәгән булса, ачык булып тора. Даими комиссияләр үз эшләренә дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр вәкилләрен, белгечләрне, галимнәрне, экспертларны, гражданнарны чакырырга хокуклы.

11. Даими комиссия утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән җирлек Советы депутатлары, аның составына кермәгән авыл җирлеге Башлыгы, аның урынбасары катнаша ала.

12. Җирлек Советы даими комиссияләр эше турындагы хисапларны елына кимендә 1 тапкыр карый.

33 статья. Вакытлы комиссияләр, җирлек Советының башка органнары

1. Җирлек советы депутатлардан вакытлы комиссияләр, шулай ук эшче, эксперт, киңәшмә төркемнәре төзергә хокуклы. Вакытлы комиссияләр составына Башкарма комитетның вазифаи затлары, иҗтимагый берләшмәләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы кертелергә мөмкин.

2. Вакытлы комиссияләрнең бурычлары һәм эшчәнлек тәртибе җирлек Советы тарафыннан аларны төзегәндә билгеләнә.

34 статья. Депутатлар берләшмәләре

1. Депутатлар максатчан, территориаль, партия яки башка билгеләр буенча даими һәм вакытлы депутат берләшмәләренә (төркемнәргә, депутат берләшмәләренә һәм эшчәнлекнең башка рәвешләренә) берләшергә хокуклы.

2. Депутат берләшмәләренә җирлек Советына үз оешуы турында язмача хәбәр итәләр.

3. Депутат берләшмәләре эшендә җирлек Башлыгы, аның урынбасары катнаша ала.

VIII бүлек. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ СОВЕТЫНДА ЗАКОН ЧЫГАРУ ИНИЦИАТИВАСЫ ХОКУКЫН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ

35 статья. Закон чыгару инициативасы хокукы

1. Җирлек советы Татарстан Республикасы Конституциясенең 76 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукына ия.

2. Җирлек Советының закон чыгару инициативасы Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Регламентында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә.

36 статья. Закон проектын кертү турында карар кабул итү

1. Закон проектын Дәүләт Советына кертү турындагы карар, закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру тәртибендә, җирлек Советы депутатлары саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм тиешле карар белән рәсмиләштерелә.

2. Җирлек Советы карарында җирлек Советы закон проектын комитетларда һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы утырышында караганда кемгә тапшырырга куша, конкрет күрсәтелә.

3. Дәүләт Советына кертү өчен әзерләнгән закон проекты, өстәмә материаллар һәм җирлек Советы карары белән, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисенә җибәрелә.

IX бүлек. КОНТРОЛЬ ФУНКЦИЯЛӘРНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ

37 статья. Җирлек Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру тәртибе

1. Авыл җирлеге Уставы нигезендә җирлек Советы Устав нигезләмәләренең үтәлешен, җирлек бюджеты үтәлешен контрольдә тота.

2. Җирлек Уставын, җирлек Советының норматив актларын, җирлек бюджетын үтәү тәртибен закон белән билгеләнгән тәртипне бозу фактлары ачыкланган очракта, җирлек Советы әлеге фактларны тикшерә.

3. Тикшерү үткәрү инициативасы белән чыгыш ясарга мөмкин:

- Җирлек Башлыгы, аның урынбасары;

- үз компетенциясе нигезендә даими комиссия;

- 10 кешедән ким булмаган депутатлар төркеме.

4. Җирлек Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару өчен депутатлар арасыннан вакытлыча контроль комиссияләр төзелә. Саны һәм персональ составы, контроль комиссиясенең вәкаләтләре, аның эшчәнлегенең максатлары һәм бурычлары, аның барлыкка килү вакыты җирлек Советы карары белән билгеләнә.

5. Үткәрелгән тикшерү нәтиҗәләре турында комиссия җирлек Советына хәбәр итә.

38 статья. Вакытлы контроль комиссияләр

1. Контроль комиссиясенең сан һәм персональ составы буенча тәкъдимнәр җирлек Советы, аның урынбасары, даими комиссияләр, җирлек Советы депутатлары тарафыннан кертелә ала.

2. Тикшерү комиссиясе составында тикшерү үткәрү турында тәкъдим керткән депутатлар саны комиссия әгъзаларының гомуми саныннан 1/3 дән артмаска тиеш. Әгәр комиссия биш депутаттан да артмаган күләмдә төзелә икән, тикшерү инициативасы белән чыккан депутатлар төркеменнән контроль комиссиягә бер депутат керә.

3. Контроль комиссия, законнарда билгеләнгән чикләүләрне исәпкә алып, тикшерү үткәрү өчен кирәкле белешмәләр һәм документлар бирүне сорап,

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына яисә аларның вазыйфаи затларына мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

4. Тикшерү комиссиясенең эшчәнлек вакыты, әгәр җирлек Советы карары белән башкасы билгеләнмәгән булса, ул барлыкка килгән мизгелдән ике айдан да артмаска тиеш. Бу вакыт эчендә комиссия үз бәяләмәсен яки докладын әзерләргә һәм җирлек Советына тапшырырга тиеш. Контроль комиссиясенең эшчәнлеге җирлек Советы тарафыннан тәкъдим ителгән бәяләмә яки комиссия докладьы буенча карар кабул ителгән мизгелдән туктатыла.

X бүлек ҖИРЛЕК СОВЕТЫ ДЕПУТАТЫ

39 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

- җирлек Советы сессияләрендә катнашу;

- комиссияләр, башка авыл җирлеге органнары эшендә катнашу;

- депутат запросын кертү;

- депутат мөрәҗәгате;

- җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль берәмлекнең хокукый актлары проектларын эшләүдә катнашу;

- Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә җирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

- сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, сайлаучыларга үз эшчәнлекләре һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

- җирле референдумнар, ачык тыңлаулар, җыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу;

- территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, җирлек Уставы, муниципаль хокукый актларда каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

3. Депутатларның алар тарафыннан депутат вәкаләтләре, җирлек Советы һәм аның органнарының карарлары һәм күрсәтмәләре үтәлеше турында хисаплары җирлек Советы тарафыннан тыңлана.

40 статья. Җирлек Советы депутаты җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләр

1. Депутат, җирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның җирлек советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итүче бөтен хокукка ия.

2. Җирлек советы депутатның сайлау округында, җирлек Советында эше, җирлек Советы, аның органнарының карарлары һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, социаль-икътисадый үсеш программасын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эш тәҗрибәсен, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

41 статья. Депутатның җирлек Советында, аның органнарында эшләве

1. Депутат җирлек Советы һәм ул әгъзасы булган даими комиссияләр тарафыннан карала торган барлык мәсьәләләр буенча хәлиткеч тавыш бирү хокукыннан файдалана.

2. Депутат җирлек Советының барлык сессияләрендә, даими комиссияләрдә, җирлек Советының башка органнарында шәхсән үзе катнашырга тиеш.

Авыл җирлеге Советы сессияләрендә, яки даими комиссиядә катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук җирлек Советына, комиссия рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат җирлек Советы сессияләрендә хокуклы:

1) җирлек Советында комиссиядә һәм тиешле вазифаларга сайларга һәм сайланырга;

2) Совет тарафыннан төзелә торган органнарның һәм җирлек Советы тарафыннан сайлана яисә билгеләнә торган вазыйфаи затларның кандидатуралары буенча фикер әйтергә;

3) җирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;

4) сессияләрдә карау өчен җирлек Советының хокукый актлары проектларын кертергә;

5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, карарлар проектларына һәм җирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертергә;

6) җирлек Советы сессиясендә теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, җирлек Советына хисап бирүче яисә контрольдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) фикер алышуларда билгеләнгән тәртиптә катнашырга;

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;

9) җирлек Советы сессияләрендә, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә;

10) җирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарның персональ составы һәм сайлана торган, билгеләнә яки раслана торган вазыйфаи затлар кандидатуралары буенча фикер белдерергә;

11) сессиядә чыгыш ясаучыларның чыгышлары һәм җирлек Советы сессияләре

беркетмәләре белән танышу.

4. Фикер алышулар бетүгә бәйле рәвештә җирлек Советы сессиясендә чыгыш ясамаган депутат рәислек итүчегә үз чыгышының текстын, шулай ук фикер алышына торган мәсьәлә буенча язма рәвештә бәян ителгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне тапшырырга хокуклы.

5. Чыгышның тексты сессия беркетмәсенә кертелә һәм авыл җирлеге Советының мәгълүмат материалларында җирлек советы билгеләгән күләмнәрдә бастырыла.

6. Җирлек Советы депутаты тарафыннан кертелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советы карары проектын эшләп бетергәндә тиешле даими комиссия тарафыннан карала һәм исәпкә алына.

7. Депутат җирлек Советы һәм аның органнарының үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

8. Җирлек советы яки аның органнары кушуы буенча депутат җирлек Советы карарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша.

9. Йөкләмәне үтәү нәтиҗәләре турында депутат җирлек Советына яки аның органнарына хәбәр итә.

42 статья. Депутат соравы

1. Депутатлар депутат соравы белән җирлек Башлыгына, Башкарма комитет җитәкчесенә, җирле үзидарә органнары, Башкарма комитетның структур бүлекчәләре җитәкчеләренә, шулай ук сессиядә каралучы мәсьәләгә карамастан, авыл җирлеге Советы карамагына кертелгән мәсьәләләр буенча муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә һәм депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Запрос депутат яки бер төркем депутатлар тарафыннан җирлек Советы сессиясендә язма һәм телдән кертелергә мөмкин. Язма запрос махсус бланкта рәсмиләштерелә, депутат (депутатлар) тарафыннан имзалана һәм сессиядә рәислек итүче тарафыннан игълан ителә. Телдән запрослар сессия беркетмәсендә теркәлә.

3. Авыл җирлеге Башлыгы, Башкарма комитет җитәкчесе, җирле үзидарә органнары, Башкарма комитетның структур бүлекчәләре, депутат запросы мөрәҗәгать иткән предприятие, учреждение җитәкчеләре сорауга телдән яки язмача җавап бирергә, кирәк булганда, җавапларны әзерләүгә - запросны игълан иткәндә рәис тарафыннан билгеләнгән срокта, ә срок билгеләнмәгән очракта - ул игълан ителгән көннән 20 көн эчендә.

Депутат (депутатлар) таләбе буенча депутат запросына җавап җирлек Советы сессиясендә игълан ителергә мөмкин.

43 статья. Депутат мөрәҗәгате

1. Депутат, оештыру-хокукый формаларына һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына, предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларга, җирлек территориясендә урнашкан иҗтимагый берләшмәләргә депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән яисә язмача мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

органнарына, җирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга өстенлекне тәэмин итә торган карарлар кабул итәргә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан аерым затларга, шулай ук устав (склад) капиталында депутат үз милкендә яки катнашучы яисә әгъзасы булган оешмаларга җирле бюджет акчалары исәбеннән финанс ташламалары һәм гарантияләр бирү турындагы мәсьәләләрне хәл иткәндә, өстенлек бирергә;

4) Россия Федерациясенең халыкара килешүләре нигезендә яисә федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнарының чит ил партнерлары белән килешүләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, физик һәм юридик затлар исәбенә депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле командировкаларга барырга;

3. Депутат этикасы бозылган очракта, депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә законлылык, хокук тәртибе һәм депутат этикасы мәсьәләләре буенча даими комиссия утырышында карала, шулай ук җирлек Советы сессиясенә чыгарылырга мөмкин.

XI бүлек. ДЕПУТАТЛАРНЫҢ САЙЛАУЧЫЛАР БЕЛӘН ЭШЕ

45 статья. Депутатның сайлаучылар белән эшләве

1. Җирлек Советы депутаты үзенә бирелгән законнардан, җирлек Уставы һәм әлеге регламенттан файдалана.

Җирлек Советы депутаты сайлаучылардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә, аларда булган мәсьәләләрне дөрес, үз вакытында хәл итәргә ярдәм итә, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә, җирле үзидарәнең тиешле органнарына, ә кирәк булганда башка дәүләт һәм иҗтимагый органнарга тәкъдимнәр кертә.

2. Җирлек Советы депутаты айга бер тапкырдан да ким булмаган санда сайлаучыларны кабул итә. Гражданнарны кабул итү графигы, кабул итү датасын, вакытын һәм урынын күрсәтеп, квартал саен җирле массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарылырга, шулай ук муниципаль берәмлекнең рәсми порталында урнаштырылырга тиеш.

3. Депутат ел саен сайлаучыларга һәм җирлек Советына үз эшчәнлекләре турында хисап бирә.

4. Җирлек Советы депутаты сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында хәбәр итә.

46 статья. Депутатның сайлаучылар белән эшен оештыру

1. Җирлек Башлыгы һәм аның урынбасары җирлек Советы депутатына депутатның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлегендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр.

2. Җирлек Советы аппараты депутатның сайлаучылар белән эшләвен оештыру өчен матди-техник шартлар тәэмин итә.

3. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда ярдәм итү өчен депутат җәмәгать башлангычларында эшләүче муниципаль хезмәткәрләр булмаган ярдәмчеләргә ия булырга хокуклы. Депутат ярдәмчеләре эшчәнлегенең хокукый статусы, хокуклары һәм бурычлары, башка мәсьәләләре җирлек советының хокукый актлары белән

билгеләнә.

XII бүлек. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

47 статья. Авыл җирлеге Советы эше турында мәгълүмат

1. Җирлек Советы, даими комиссияләр, башка органнар, җирлек Советы депутатлары эшчәнлеге җирле массакүләм мәгълүмат чараларында, муниципаль берәмлекнең рәсми порталында яктыртыла.

2. Җирлек Советы елга бер тапкыр массакүләм мәгълүмат чараларында үз эшчәнлеге турында отчетлар бастыра.

48 статья. Регламентның үтәлешен контрольдә тоту

Әлеге регламентның үтәлешен контрольдә тоту җирлек Башлыгы, аның урынбасары тарафыннан башкарыла.

49 статья. Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр

Әлеге Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар җирлек Башлыгы, аның урынбасары, депутатлар, даими комиссияләр инициативасы белән депутатларның билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

50 статья. Югары әзерлек режимы, гадәттән тыш хәл режимы, чикләү чаралары (карантин), гадәттән тыш яки хәрби хәл чорында район Советының эш үзенчәлекләре

1 бүлек.

1. Татарстан Республикасы территориясендә яисә Актаныш районы территориясендә гадәттән тыш хәлләр, гадәттән тыш хәлләр режимы, чикләү чаралары (карантин), район Советы рәисе карары белән гадәттән тыш яки хәрби хәл кертелгән чорда район Советының, шул исәптән аның аппаратының (алга таба - аерым эшчәнлек тәртибе) эшчәнлеге тәртибе билгеләнә ала.

2. Әлеге Регламентның район Советы, район Советы комитетлары һәм комиссияләре утырышларын, тыңлаулар, тавыш бирү һәм аларга карарлар кабул итү өлешендә әлеге Регламентның аерым тәртибен билгеләгәндә әлеге бүлектә билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып кулланыла.

3. Район Советы утырышлары, комитетлары һәм комиссияләре эшчәнлегенең махсус тәртибе гамәлдә булган чорда, элемтә мәгълүмат-телекоммуникация челтәрләрен кулланып, видеоконференцэлемтә рәвешендә (алга таба - район Советы, комитет, район Советы комиссиясенең дистанцион формада утырышы) үткәрелә ала.

2 бүлек.

1. Район Советы утырышын дистанцион формада уздыру турында карар район Советы рәисе, район Советы комитетлары һәм комиссияләре утырышы - комитет рәисе, комиссия рәисе тарафыннан кабул ителә.

2. Район Советы, комитеты, район Советы комиссиясе утырышында районның күрсәтелгән органнары әгъзалары булмаган затларның дистанцион формасында катнашу, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм муниципаль норматив-хокукый актлар таләпләрен исәпкә алып, район Советы рәисе, комитет рәисе, район Советы комиссиясе карары буенча гамәлгә ашырыла.

3. Район Советы, комитет, район комиссиясе утырышын дистанцион рәвештә уздырганда карала торган мәсьәлә буенча карар сорашып тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

3 бүлек.

1. Эшчәнлекнең аерым тәртибе гамәлдә булган чорда, аерым очракларда, кичектерүне түзеп тормаучыларда, район Советы, район Советы комиссиясенең аларны алып баруга кертелгән мәсьәләләр буенча карарларында депутатларны,

комитетны, комиссияләрне сораштыру юлы белән тавыш бирү юлы белән кабул ителергә мөмкин

2. Депутатларны сораштыру юлы белән тавыш бирү шушы Регламентның 23^1 статьясында каралган тәртиптә район Советы рәисе карары буенча үткәрелә. Тавыш бирү комитет депутатларыннан сораштыру юлы белән, комиссияләр тиешле комитет рәисе карары буенча үткәрелә һәм сораштыру кәгазьләреннән файдаланып гамәлгә ашырыла, аларда комитет әгъзасы, һәр мәсьәлә буенча комиссия позициясе чагыла. Депутатлар, комитет, комиссия депутатлары арасында үткәрелгән сораштыру кәгазе район Советына, шул исәптән электрон элемтә чараларын кулланып, җибәрелергә мөмкин.

4 бүлек.

1. Район Советы утырышын дистанцион рәвештә уздыру турында карар район Советы Президиумы тарафыннан кабул ителә. Утырышны дистанцион рәвештә уздыру турындагы карарда күрсәтелгән утырышка чакырылган затлар исемлеге билгеләнергә мөмкин. Дистанцион формада район Советы утырышында катнашу мөмкинлеге Актаныш муниципаль районы Башлыгына, Актаныш муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә, Татарстан Республикасы Актаныш районы прокурорына мәҗбүри тәртиптә тәэмин ителә.

2. Район Советы утырышын дистанцион рәвештә уздыру турындагы мәгълүмат кичекмәстән район Советы депутатларына җибәрелә һәм "Интернет" челтәрендә район Советының рәсми сайтында урнаштырыла.

3. Район Советы утырышында карарлар дистанцион формада электрон системадан файдаланмыйча ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавыш бирү, сорауларга язылу, чыгышка язылу утырышта катнашучы депутатлардан сораштыру (район Советы депутатлары билгеләгән башка ысуллар белән, дистанцион рәвештә утырыш башында) юлы белән үткәрелә.

4. Район Советы утырышын дистанцион формада трансляцияләү «Интернет» челтәрендәге район Советының рәсми сайтында һәм, кирәк булганда, «Интернет» челтәрендәге башка мәгълүмати ресурсларда башкарыла.

5. Район Советы карары буенча чакырылган затлар, элемтәнең мәгълүмат-телекоммуникация челтәрләрен кулланып, район Советы утырышында дистанцион рәвештә катнаша ала.

5 бүлек.

1. Район Советы, комитеты, комиссия утырышын үткәргәндә, дистанцион формада утырыш беркетмәсе рәсмиләштерелә, утырышта рәислек итүче тарафыннан имзалана.

2. Район Советы утырышы, комитеты, район Советы комиссиясе, парламент тыңлаулары беркетмәсенә, дистанцион рәвештә, утырышны уздырганда, утырышны башлап җибәрү һәм тәгәлләгәндә кулланыла торган программа чаралары турында белешмәләр, шулай ук әлеге Регламентта каралган башка белешмәләр кертелә. Беркетмәгә утырышның аудио - һәм видеоязмасы теркәлә.